

УДК 327.5(478):(470+571)

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2026-23-1>

Олександр Алексійченко
ORCID: 0000-0002-2325-1289

ПОЛІТИКА РОСІЇ ЩОДО ПРИДНІСТРОВСЬКОГО КОНФЛІКТУ В МОЛДОВІ: ВИСНОВКИ ДЛЯ ПОСТРАДЯНСЬКИХ КРАЇН

У статті досліджується політика Російської Федерації в Республіці Молдова, зокібна її роль у провокуванні та розпалюванні конфлікту між владою самопроголошеної «Придністровської молдавської республіки» і офіційним Кишиневом. Наголошується на використанні Москвою та її придністровськими маріонетками функціонування у східній Молдові автономного утворення у складі радянської України з центром у Тирасполі у 1924–1940 роках, як історичного прецеденту. Доведено, що конфлікт у Придністров'ї має штучно сформоване російськими імперськими утвореннями етнополітичне, економічне геополітичне підґрунтя. Для дестабілізації ситуації в Молдові і наступному утриманні її під контролем Москва використовує етнічний і чинник російської військової присутності в регіоні, а також увесь наявний у її розпорядженні інструментарій гібридного впливу. Застосування стратегії «заморожування» конфлікту на Лівобережжі Дністра дозволило Росії домогтися визнання за нею статусу країни-миротворця, а також виключення Румунії з числа міжнародних учасників врегулювання протистояння Кишинева і Тирасполя. Своєю участю в урегулюванні придністровського конфлікту Росія прагне домогтися від провідних міжнародних акторів, передусім від США, визнання пострадянського простору «сферою особливої відповідальності» Москви. Не домогшись підтримки жодного з своїх планів «врегулювання» придністровського конфлікту, Росія перетворила переговорний процес у форматі «5+2» на фікцію. Автор переконаний, що врегулювання придністровської проблеми наразі перебуває у прямій залежності від результатів російсько-української війни.

Ключові слова: політика, Росія, Молдова, Придністровський регіон, «заморожений» конфлікт, врегулювання, міжнародні посередники.

Вступ. 2 квітня 2026 року парламент Республіки Молдова (РМ) проголосував за вихід країни зі складу Співдружності незалежних держав (СНД), денонсувавши основні угоди організації, в якій домінує Російська Федерація (РФ). Це рішення молдовських депутатів фактично завершує процедуру виходу Молдови з організації, що вже давно перетворилась на клуб авторитарних лідерів колишніх радянських республік, які все ще прагнуть демонструвати лояльність Москві. Відсутність в їх числі керівників Молдови і України, країн, що прагнуть інтегруватись до Європейського союзу, лише підкреслює справжню мету, що її переслідував Кремль при створенні СНД: збереження контролю Москви над пострадянськими країнами. Контролю над політичною, економічною, гуманітарною, інформаційною та ін. сферами, тобто такого, щоб не допустити поділу на сфери впливу геополітичного простору колишнього СРСР. Задля збереження його цілісності використовуються усі наявні в розпорядженні Кремля інструменти і важелі впливу. Найефективнішим з-поміж них було визначено підпалювання етнополітичних конфліктів, які переводились в категорію «заморожених», в яких сторона, що сприяла початку і наступній ескалації конфліктів, отримувала статус «миротворця». У цьому статусі незмінно опинялась Росія, яка стала найбільшим вигодонабувачем, позаяк зберігала основні важелі управління конфліктами. В результаті російського управління ескалацією конфліктів на пострадянському терені

© О. Алексійченко, 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

постали самопроголошені державні утворення на кшталт «Придністровської молдавської республіки» (ПМР). Цей проголошений у вересні 1990 р. анклав російського впливу донині є загрозою європейській безпеці і реальним гальмом на шляху інтеграції Молдови до ЄС. Аналіз політики РФ щодо Молдови є актуальною науковою темою, позаяк дозволяє визначити основні важелі Москви щодо залишення пострадянських держав у сфері російського геополітичного впливу Кремля.

Постановка проблеми та аналіз попередніх досліджень. Метою статті є проведення цілісного аналізу політики РФ щодо Молдови, а її предметом – роль і участь Росії в розпалянні, ескалації і спробах врегулювання конфлікту в придністровському регіоні РМ. Аналізу політики РФ в Молдові присвячена низка праць вітчизняних авторів [5; 7–8; 14; 16; 18; 21–23]. Найбільший дослідницький інтерес викликає придністровська проблема, суттю якого став конфлікт між центральною владою РМ в Кишиневі і сепаратистським режимом в Тирасполі на лівобережжі Дністра.

Історичне та етнополітичне підґрунтя конфлікту в Придністров'ї досліджують українські науковці Ю. Бабюх [1–2], В. Боєчко [4], О. Кава [13] та ін. Аналіз геополітичних інтересів зовнішніх сил в Придністров'ї став предметом дослідження Є. Єніна [9], Д. Єрмоленка [10], В. Коцура [14], А. Круглашова [15], І. Петрової [15; 19] та ін. Більшість з названих дослідників та експертів практично одностайні в тому, що важливим інструментом геополітичного впливу Росії в Придністров'ї є наявні в регіоні склади озброєнь РФ та російський військовий контингент, котрий попри миротворчий статус, по суті, є гарантом окремішнього державного існування самопроголошеної ПМР. Урівноважити російські геополітичні амбіції в регіоні, на їх думку, здатні лише ЄС і США. Питання участі Російської Федерації у врегулюванні придністровської проблеми аналізують М. Дорошко і О. Алексейченко [8], В. Коцур [14], Оазу Нантой [19], Г. Перепелиця [18]. Роль України та інших учасників миротворчого процесу у Придністровському врегулюванні аналізує І. Лоссовський [17]. Він, зокрема, визначає конфлікт у Придністров'ї «конфліктом геополітичного типу з незначним етнічним компонентом». Також Лоссовський аналізує роль Росії, яка під час гарячої фази конфлікту була його фактичною учасницею, натомість перебрала на себе роль миротворця-посередника.

Проблема конфлікту у Придністров'ї є темою публікацій західних дослідників. Зокрема співробітники Центру Карнегі (Нью-Йорк, США) Ш.В. Гарнетт і Р. Лебенсон звернули увагу на ретроспективу придністровського конфлікту, статус 14-ї армії колишнього СРСР, інтереси країн СНД, передусім Росії і України в регіоні [6]. Звертаються до теми придністровського конфлікту й румунські дослідники, при тому, що в румунській науковій думці більше уваги приділяється дослідженням історії розвитку румунсько-молдовських стосунків, спільного минулого двох держав, концепціям побудови майбутніх взаємовідносин. Зокрема, в працях, написаних румунським дипломатом і політологом Ф. Морарем, аналізуються «заморожені конфлікти» на пострадянському просторі. Їх автор приходить до висновку, що вони є лише відкладеними конфліктами, а їхня тривалість підтримується нездатністю виникнути в суть конфліктів, що, тим самим, викликає зневіру в те, що сторони можуть домогтися примирення. Саме такий підхід гарантує тримале «заморожування» конфліктів. Вже традиційним для західної експертної спільноти є застереження румунського автора від нехтування інтересами Росії у зоні «заморожених конфліктів», що, на його думку, також не сприяє їх врегулюванню.

Втім, попри в цілому досить ґрунтовне і всебічне наукове опрацювання придністровської проблематики, відсутність упродовж тривалого часу будь-яких зрушень у придністровському врегулюванні, так само як і зростання геополітичної ваги Придністров'я в контексті повномасштабної російсько-української війни, вимагає комплексного аналізу політики РФ

щодо утримання Молдови в геополітичному полі впливу Кремля. Спроби Москви «заморозити» війну в Україні актуалізують питання вивчення досвіду понад 30-літнього періоду конфлікту в східній частині Молдови для його практичного застосування в проведенні політики деокупації частини територій України, захоплених Росією.

Результати та обговорення. Перебіг придністровського та інших «заморожених» конфліктів на терені колишнього СРСР, а також російсько-українська війна, що триває з 2014 року, дозволяють висловити припущення, що усі подібні конфлікти відбувались за сценарієм, розробленим у Кремлі. Зокрема, план дестабілізації ситуації в Молдові передбачав: підтримку сепаратистського руху у придністровському регіоні, де розміщувалися підконтрольні союзному центру війська; створення, за підтримки 14-ї армії колишнього СРСР, незаконних військових формувань, озброєних і укомплектованих російським озброєнням і військовими РФ; провокацію збройного конфлікту між сепаратистським режимом у Придністров'ї і владою Республіки Молдова; втручання підрозділів 14-ї армії в перебіг збройного конфлікту на території Молдови на боці придністровського сепаратистського режиму, що забезпечило його військову перемогу; пропозицію щодо посередництва РФ в конфлікті між сепаратистським режимом і конституційною владою, що перетворило Росію на посередника у врегулюванні конфлікту й забезпечило їй вагомий вплив на внутрішньополітичні процеси в Молдові та можливість тиску на офіційний Кишинів у питанні вироблення ним зовнішньополітичних пріоритетів [8, с. 57].

Керівництво Республіки Молдова на початку 1990-х років дозволило втягнути себе в постановку цього сценарію, допустивши ряд помилок, які сприяли консолідації населення Придністров'я навколо ідеї відокремлення від Молдови. Водночас Кремль розгорнув масштабну інформаційну війну проти Кишинева, систематично залякуючи населення Придністров'я жахами «насильницької румунізації».

Проте вирішальним чинником сепарації Придністров'я стала дислокація на її території 14-ї радянської армії, що базувалася в Молдові з 1956 року. Після розпаду СРСР, армію, що територіально розміщувалась в Тирасполі, а підпорядковувалась Одеському військовому округу, було передано збройним силам СНД. Проте декретом президента Росії Єльцина від 1 квітня 1992 р. колишня 14-та радянська армія стала російською, а частину її озброєння і військової техніки отримали обидві сторони придністровського конфлікту. Військовики Придністров'я, – згідно з указом лідера бунтівного регіону І. Смирнова про перехід у власність ПМР озброєнь, військової техніки і майна, що перебувало на її території, а офіційний Кишинів, – згідно з рішенням командування 14-ї армії і Об'єднаних Збройних Сил СНД про передачу озброєння і військової техніки підрозділів, дислокованих в Молдові. Ці рішення мимоволі сприяли розгортанню збройного протистояння конфліктуючих сторін.

Війська російської армії та незаконні військові формування сепаратистів завдали поразки молдавській армії. Президент Молдови Мірча Снегур був змушений підписати 21 липня 1992 року в Москві Угоду «Про принципи мирного врегулювання збройного конфлікту в Придністровському регіоні Республіки Молдова». Сам факт підписання цього документа президентом Росії Борисом Єльциним свідчить про те, що Росія впродовж усього конфлікту володіла достатніми ресурсами для контролю над ситуацією. Ця угода документально засвідчила фактичну капітуляцію Республіки Молдова перед сепаратистським режимом і Російською Федерацією.

29 липня 1992 р. в Бендери увійшла Тульська повітряно-десантна дивізія для «здійснення миротворчих функцій» в придністровському регіоні. Молдова, Придністров'я і Росія оголосили смугу вздовж Дністра (довжиною 225 км і шириною 12–24 км) зоною безпеки, контролювати яку було доручено тристороннім миротворчим силам у складі молдавського, придністровського і російського контингентів під наглядом Об'єднаної контрольної комісії

(ОКК). Для зручності управління зона безпеки поділена на три ділянки: північну, центральну й південну. Місто Бендери було оголошено «зоною безпеки» зі спеціальним режимом

Посприявши перемозі Тирасполя у збройному протистоянні з Кишиневом силами 14-ї армії, Росія й надалі використовує своїх військових, разом з розташованим там миротворчим контингентом, для посилення геополітичного впливу в Молдові і сусідній з нею Україні. За оцінкою незалежних експертів, до середини 1993 р. за допомогою 14-ї російської армії було завершено формування збройних сил Придністров'я, 70% складу яких, в порушення досягнутих угод, дислокується у зоні безпеки. Крім того, понад 52% солдатів і сержантів 14-ї російської армії комплектується зі складу населення придністровського регіону [3, с. 139], що ставить під сумнів здатність російського контингенту дотримуватися нейтралітету при виконанні миротворчих функцій. Не дивно, що керівництво Молдови задля збереження паритету протилежних сторін конфлікту, запросило до зони безпеки миротворчий контингент ОБСЄ, який мав замінити російський миротворчий контингент. Втім, ротації не відбулося, натомість ОБСЄ направила до Молдови свою постійну місію.

У жовтні 1994 р. між Молдовою та Російською Федерацією була укладена угода щодо виведення 14-ї армії. В результаті угоди загальна чисельність групи зменшилася з 6500 до 2600 військовослужбовців, значну кількість техніки було повернуто до Росії, однак знищення величезного арсеналу боєприпасів, розташованого поблизу ст. Ковбасна, продовжується й донині.

Таким чином, військові сили, що перебувають на території східного регіону РМ, складаються з військ, що підпорядковуються або сепаратистському режиму (придністровська армія, придністровське Міністерство внутрішніх справ, придністровське Міністерство державної безпеки), або Росії (Оперативна група російських військ, а також підрозділи, що охороняють склади боєприпасів). Така ситуація значно ускладнює процес врегулювання Придністровського конфлікту та, відповідно до Висновку Ради Європи за №193 (1996 р.), ставить під сумнів виконання Росією взятих на себе міжнародних зобов'язань.

Щоби нівелювати вплив Росії у Придністров'ї, ОБСЄ на саміті у Стамбулі у 1999 р. зобов'язало Кремль ліквідувати російські озброєння до 2002 р. Але, попри часткове виконання Москвою взятих зобов'язань, основна частина озброєнь так і залишається на цій території. Взяті зобов'язання Росія не виконує, мотивуючи це тим, що «стамбульські зобов'язання» 1999 р. є політичними і не обмеженими у часі. Також Росія зазначає, що надалі не підписуватиме жодних документів у форматі ОБСЄ, якщо вони будуть поставлені у залежність від виконання Росією Договору про звичайні збройні сили в Європі (ДЗЗСС), участь в якому Росії свого часу була призупинена, згідно з указом президента В. Путіна від 14 липня 2007 р., у відповідь на наміри США розмістити американські військові бази в Румунії та Болгарії, а також на плани розміщення елементів американської протиракетної системи в Польщі та Чехії. Це означає, що остаточне виведення російських військ з території невизнаної ПМР ставилося в пряму залежність від того, чи виконуватиме керівництво Альянсу російські забаганки.

Реальний переговорний процес з урегулювання придністровського конфлікту розпочався в 1994 р. Починаючи з 1997 р., Молдова перейшла до «м'якого» підходу стосовно російської окупаційної влади в Придністров'ї [21], що сприяло налагодженню політичного діалогу. 8 травня 1997 р. в Москві було укладено Меморандум про принципи нормалізації відносин між Республікою Молдова та Придністров'ям, Росія разом з Україною та ОБСЄ поставили свої підписи як посередники. Україна та РФ взяли на себе також функції гарантів виконання досягнутих домовленостей. Так з'явився переговорний формат «3 + 2», Україна, як і Молдова, погодилася на правову суб'єктність окупаційної влади в Придністров'ї як сторони конфлікту та переговорного процесу.

Згодом Москва спробувала змусити Кишинів пристати на план федералізації Молдови, відомий як «меморандум Д. Козака», оприлюднений Москвою восени 2003 р. Цим планом Росія прагнула створити прецедент врегулювання етнополітичного конфлікту за свого сприяння не лише у Придністров'ї, а й щодо решти «заморожених» конфліктів на пострадянському просторі – в Абхазії, Південній Осетії та Нагірному Карабасі. Успіх в Придністров'ї мав би показати, що Росія впоралась із завданням, непосильним для миротворців з ОБСЄ та Ради Європи.

Втім, відхилення «плану Козака» тогочасним керівництвом Молдови на чолі з президентом-комуністом В. Вороніним, вкотре продемонструвало, що Росія прагне відігравати ключову роль у переговорному процесі щодо врегулювання конфлікту, виступаючи радше не як посередник, а як гравець зі своїми власними інтересами. Російський інтерес у Придністров'ї передбачає одноосібне право Москви виступати головним арбітром і бути основним зовнішнім гарантом об'єднаної Молдови. Натомість російський механізм врегулювання конфлікту обов'язково включає військову присутність Москви в регіоні.

Не отримавши бажаного для себе результату в Молдові, миротворча політика Росії щодо врегулювання конфліктів на пострадянському просторі зазнала кардинальних змін. Кремль, який 2000 р. змінив господаря, вдався до неодноразово випробуваних засобів тиску і шантажу на країни «близького зарубіжжя» задля поновлення свого домінування на всьому пострадянському просторі чи, перефразовуючи В. Путіна, «продовження виконання своєї цивілізаційної місії на континенті Євразія» [24] для «подолання» наслідків «найбільшої геополітичної катастрофи ХХ століття», якою російський президент вважає розпад СРСР [24]. Ці зміни в політиці Росії вплинули й на її взаємини з Молдовою.

Щоб змусити Молдову проводити політику, що відповідала б інтересам Москви, було запроваджено ряд обмежень у двосторонніх економічних відносинах. Протягом 2004 р. поступово згорталися російсько-молдавські економічні зв'язки, у 2005 р. з'явилася заборона на ввезення до Росії плодоовочевої продукції, наступного, 2006 р., припинено імпорт молдавських вин та коньяків, експорт яких складає важливу частину доходів країни.

Водночас продовжувалась експансія російського бізнесу у придністровську економіку, мета якої – взяття під контроль економіки ПМР. Безпосереднім наслідком російської економічної експансії в Придністров'ї стало те, що найпривабливіші об'єкти економіки скуплені оптом і задешево. Так, наприклад, Молдавська ГРЕС у Придністров'ї, що забезпечує електроенергією усю Молдову, продана дочірньому підприємству РАТ «ЄЕС Росії» – «Інтер РАТ» за 20 млн дол. США, при тому, що її ринкова вартість становить близько 150 млн дол. У 2007 р. власністю «Уральської сталі» російського олігарха А. Усманова став Молдавський металургійний завод в Рибниці, експорт продукції якого забезпечує 30% бюджетних надходжень Придністров'я. В цілому, більша частина придністровської державної власності отримала нових власників, переважно з Росії [8, с. 164–165].

Щодо влади самопроголошеної «ПМР», вона за вказівкою Москви, зробила низку кроків в напрямку інтеграції до складу Російської Федерації, серед низка рішень і проєктів, що кореспондуються з ухваленим на проведеному у 2006 р. придністровському «референдумі», на якому мешканці сепаратистського регіону підтримали «курс на незалежність з наступним приєднанням до Російської Федерації» [25]. Серед них – проєкт рішення тираспольського «парламенту» (грудень 2013) про верховенство російських законів на території східних регіонів Республіки Молдова [25]. В цьому контексті слід розглядати й звернення «парламенту» Придністров'я до Росії, ухвалений на засіданні 16 квітня 2014 р., з проханням визнати «ПМР» незалежною державою [24].

Цьому зверненню передував, між іншим, лист спікера «Верховної ради» Придністров'я М. Бурли до голови Держдуми РФ С. Нарішкіна з проханням передбачити можливість

входження Придністров'я до складу Росії шляхом доопрацювання законопроекту про прийняття до складу РФ частин інших держав. Тоді, у березні 2014 р., Держдума РФ відклала розгляд вказаного законопроекту, поспішаючи виробити законодавчі підстави для «повернення» Криму. Наразі, після так званого включення до складу РФ тимчасово окупованих Кремлем під час російського збройного вторгнення територій 4-х областей України, оголошення східного регіону Молдови ще одним суб'єктом РФ не видається чимось нездійсненим. Адже й після 2014 р. Росія продовжила розігрувати «придністровську карту».

За наявною інформацією, готувалася взаємодія цього утворення із так званими новоросійськими республіками України, зокрема з одеськими «новоросами» так званої Бессарабської республіки, у спробах створення якої активну роль відігравали спецслужби ПМР. Проте на заваді цим планам стали влада і суспільство України.

Крім того, що Придністров'я залишається осередком економічного й політичного беззаконня та неконституційності, контрабанди та економічних злочинів, регіон також відіграє роль своєрідного притулку для злочинців та порушників закону, зокрема й тих, котрі перебувають у розшуку та звинувачуються в трагедії, що сталася в Одесі 2 травня 2014 р., у результаті якої загинули десятки українських громадян. Серед тих, хто переховується, – колишні очільники одеської міліції, органів внутрішніх справ та надзвичайних ситуацій, які звинувачуються в бездіяльності чи навмисних діях, що призвели до трагедії.

На думку експертів з російського боку, після початку російської агресії проти України відбулися суттєві зміни інтересів зовнішніх учасників придністровського врегулювання, насамперед «відхід України від низки ключових принципів посередництва», що призвело до «пробуксовки офіційних переговорів, нестабільності роботи переговорних форматів, включно й «5+2».

Насправді позиція України як посередника і гаранта врегулювання придністровського конфлікту, а також її партнерів у статусі спостерігачів – США і Євросоюзу, принципово не змінилася. Але при цьому суттєво зросла загроза з боку РФ та знизився рівень довіри до неї як до «посередника і гаранта», що принципово впливає на ефективність і навіть саму доречність функціонування переговорного формату «5+2» за участі країни-агресора.

Специфіка переговорів у форматі «5+2» впродовж багатьох років полягає в тому, що серед його учасників відсутній консенсус щодо внесення до порядку денного переговорів політичних питань врегулювання, таких як статус Придністровського регіону у складі Молдови, повноваження регіональної адміністрації та ін. Переважна більшість питань, які обговорюються в рамках переговорного механізму «5+2», мають фінансовий, економічний, освітній або технічний характер.

Зокрема йдеться про нарощування торгово-економічної взаємодії Придністров'я з Молдовою, збільшення експорту з регіону до ЄС та поступове його входження до правового поля РМ; створення механізмів фінансових взаєморозрахунків; питання митного та іншого оформлення за молдавськими законами придністровської продукції, що експортується; відновлення мобільного зв'язку; визнання та апостилізацію придністровських освітніх дипломів; забезпечення свободи пересування населення через адміністративний кордон, стан мостів через р. Дністер; функціонування молдавських шкіл у Придністров'ї тощо. Завдання остаточного політичного врегулювання уповільнюється ще й тим, що сам кишинівський політикум чудово розуміє всі складнощі як економічного, так і політичного характеру, з якими йому доведеться зіткнутися під час реінтеграції Придністровського регіону до єдиної Молдови, що стримує формування єдності політичних сил та загального ентузіазму на цьому напрямі.

Молдавський уряд та проєвропейські партії в країні наразі не квапляться з реінтеграцією непідконтрольних територій. Незважаючи на гострі безкомпромісні

дискусії політиків по обидва береги Дністра, варто констатувати відсутність справжнього, невдаваного антагонізму між ними, як це спостерігається на прикладах інших конфліктів на пострадянському просторі. Про це свідчать, наприклад, наявність у багатьох «придністровців» молдавських паспортів або той факт, що колишній проросійський «президент ПМР» Є. Шевчук після поразки на чергових виборах 2016 р. змушений був залишити Придністров'я і переховуватися не в Росії, яка традиційно є притулком для політиків-утікачів з усього пострадянського простору, а в Кишиневі, перебуваючи під охороною молдавських спецслужб. На думку багатьох експертів, можливість об'єднання двох берегів Дністра сьогодні суттєво залежить від реальних намірів та інтересів двох еліт, що набуває значення чи не головного чинника.

Незаконна анексія Росією українського Криму та російсько-українська війна, що триває 12 років, надають придністровському конфлікту додаткової геополітичної гостроти (регіон має близько 400 км спільного кордону з Україною), особливо в контексті тривалої російської агресії проти України та військової присутності РФ в Придністров'ї. У таких умовах цей регіон, окрім того, що, починаючи з 1990-х років є фактором економічної, кримінальної та контрабандної загрози для України, загроз військово-політичного конфлікту поблизу кордонів нашої держави, стає також додатковим чинником екзистенціальних загроз з боку Росії, зважаючи на небезпеку можливих російських планів «прорубати» придністровсько-азовський коридор для забезпечення повноцінної життєдіяльності Криму.

Міжнародні посередники і спостерігачі на переговорах щодо придністровського врегулювання у форматі «5+2» мають враховувати те, що для Росії вирішення конфлікту в Придністров'ї можливе лише на підставі її власного плану. Щоби переконати світову спільноту в тому, що російський план найкращий, у пресу та експертне середовище вкидаються версії про приєднання Молдови до Румунії та входження Придністров'я до складу України. Втім переконувати в перевагах свого плану Росії треба керівництво Республіки Молдова, що не готове сприяти федералізації країни за кремлівським сценарієм. Відтак у «замороженій» фазі конфлікт у Придністров'ї ще може перебувати дуже довго. Саме в цьому й полягає головний геополітичний інтерес Кремля, позаяк дозволяє Росії залишатися в регіоні задля тиску на Молдову й Україну.

Наразі Кремль, що послідовно втрачає свій вплив у світі, свідченням чого став вимушений вихід РФ з Сирії, втрата статусу регіонального гегемона на Південному Кавказі, поступове витіснення з Центральної Азії тощо, будь-що прагне залишитись в Придністров'ї. Задля цього РФ, через підконтрольні в РМ політичні сили, створила систему купівлі голосів молдавських виборців на президентських виборах і конституційному референдумі про вступ Молдови до ЄС у 2024 році [11–12]. Так само Москва намагалася втрутитись в перебіг парламентських виборів в Молдові у вересні 2025 р., демонструючи бажання за будь-яку ціну загальмувати європейську інтеграцію Молдови.

Не спромігшись провести своїх протеже з блоку комуністів і соціалістів Молдови до влади в країні, в Кремлі не полишають надію на реалізацію геополітичного марення Путіна під назвою «проектНоворосія», метою якого є не лише відірвати від України її південно-східні області і відрізати Україну від Чорного моря, але й забезпечити шляхом анексії територій українських Півдня і Сходу з'єднання територій РФ з Придністровським регіоном Молдови. Це, на думку кремлівських владців, поставить крапку на євроінтеграційних амбіціях не лише Києва, але й Кишинєва. Завадити реалізації цих «мрій» може лише перемога України у війні з Росією і наступний розпад російського імперського монстра.

Висновки. Отже, аналіз політики РФ щодо Молдови показав прагнення Москви залишити цю пострадянську країну у сфері російського геополітичного і гео економічного впливу. Прикладом того, що російський контроль над РМ залишається вагомим чинником її

зовнішньополітичної стратегії, спрямованої на реставрацію Радянського Союзу, є політика Кремля щодо «замороженого» конфлікту в Придністров'ї, що залишається усе ще далеким до врегулювання, як і на його початку у 1992 році.

Військова підтримка Росією придністровських сепаратистів, рівно як і економічна, зовнішньополітична, інформаційна і гуманітарна, – основні чинники, що стоять на заваді розв'язанню придністровської проблеми. Постійне російське втручання у внутрішні справи суверенної Молдови, зосібна у виборчий процес в республіці напередодні парламентських і президентських виборів, є маркером, що демонструє прагнення Росії до використання різноманітних засобів впливу для залишення Молдови у «зоні особливих інтересів» РФ.

Багаторічний досвід врегулювання конфлікту в Придністров'ї показав, що попри низку запропонованих країнами-гарантами, посередниками і спостерігачами планів врегулювання придністровської проблеми, серед яких і побудова асиметричною федерації, і створення широкої автономії, і асоційоване членство в союзі держав, жоден з них не був реалізований тому, що влада самопроголошеної «ПМР» повсякчас відчувала усебічну підтримку Кремля, що не лише прагне стати єдиним гарантом миру і безпеки в регіоні, але й своїми практичними діями робить неможливою реінтеграцію Придністров'я до складу Молдови. Й не через євроінтеграційні прагнення Молдови, а заради реалізації Росією проекту створення Євразійського союзу як антитези ЄС.

Небажання влади в Москві втратити контроль над Молдовою дозволяє зробити висновок про можливість врегулювання придністровського конфлікту лише у разі військової поразки РФ у війні з Україною. Досвід понад 30-річного процесу придністровського «врегулювання» є промовистим свідченням негласної підтримки Заходом російського підходу щодо поділу світу на сфери впливу, що був закріплений міжнародними угодами по завершенні Другої світової війни.

Фактичне небажання Західного світу, насамперед США, відмовитись від правил і принципів доби Холодної війни, ілюстрацією чого є тактика затягування російсько-української війни через відсутність належної підтримки України, змушує пострадянські країни не покладатись на удавані гарантії безпеки з боку великих держав, а дбати про зміцнення власних спроможностей захищати суверенітет і територіальну цілісність. У зв'язку з чим набуває нового сенсу ідея створення «малих альянсів», здатних протистояти безпековим загрозам, що стали наслідком повернення великих держав до застосування політики сили.

Література:

1. Бабюх Ю. Створення Автономної Молдавської СРР: причини і наслідки. *Український історичний журнал*. 2009. № 6. С. 80–87.
2. Бабюх Ю. Утворення Молдавської АСРР: геополітичні та етнічні аспекти. *Регіональна історія України. Збірник наукових статей*. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2010. Вип. 4. С. 123–134.
3. Богданович В.Ю., Маначинский А.Я., Егоров В.А., Муха В.А., Бортник А.А. *Конфлікти та війни після розпаду СРСР*. Київ: Вид-во «Кий», 2008. 420 с.
4. Боечко В.Д. Утворення Молдавської Автономної Соціалістичної Радянської Республіки і «Бессарабське питання». *Проблеми історії України: факти, судження, пошуки. Міжвідомчий збірник наукових праць*. Київ: Інститут історії України НАН України, 1994. Вип. 3. С. 25–32.
5. Вітман К. Придністров'я: перспективи розв'язання конфлікту. *Політичний менеджмент*. 2008. № 4. С. 101–106. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/vitman_prydnistrov_ia.pdf (дата звернення: 02.04.2026).
6. Гарнетт Ш.В., Лебенсон Р. Чи настане мир у Придністров'ї. *Політика і час*. 2003. № 5. С. 51–63.
7. Гетьманчук А. *Позиції України щодо придністровського конфлікту (Аналітична записка)*. 24.01.2013. URL: <http://glavcom.ua/articles/9409.html> (дата звернення: 02.03.2026).

8. Дорошко М., Алексеиченко О. *Війни і «заморожені» конфлікти в політиці Російської Федерації на пострадянському просторі: монографія*. Київ: Ніка-Центр, 2025. 192 с.
9. Єнін Євген. Придністровське врегулювання на тлі інтересів України. *Зовнішні справи*. 2008. № 12. С. 35–38.
10. Єрмоленко Дмитро. Придністровський конфлікт у міжнародних відносинах: витоки, сучасний стан та перспективи розв'язання. *Віче*. 2009. № 6. С. 10–12.
11. *ЄС ввів санкції проти проросійських політиків та організацій у Молдові*. 15.07.2025. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2025/07/15/7521873/> (дата звернення: 02.03.2026).
12. *Євросоюз запровадив нові санкції проти РФ*. 15.07.2025. URL: <https://www.dw.com/uk/evrosouz-zaprovadiv-novi-sankcii-proti-rf/a-73285702?maca=ukr-rss-ukrnet-ukr-all-3816-xml> (дата звернення: 02.03.2026).
13. Кава О.С. Причини виникнення придністровського конфлікту наприкінці 80-х років ХХ століття. *Магістеріум*. Вип. 17. Історичні студії. Київ: НаУКМА, 2004. С. 74–80.
14. Коцур В.В. *Етнополітичний конфлікт у Придністров'ї у контексті українсько-молдовських міждержавних відносин*. Київ: ПІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2013. 272 с.
15. Круглашов А., Петрова І. Чи допоможуть європейські ліки хронічній кризі Придністров'я? *Політика і час*. 2006. № 4. С. 44–57.
16. Кучик О., Цебенко О. Участь України у врегулюванні етнополітичних конфліктів на пострадянському просторі. *Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини*. 2011. Вип. 28. С. 3–12.
17. Лоссовський І.Є. Придністровське врегулювання: внесок України та досвід деокупації Донбасу. *Стратегічна панорама*. 2021. № 1–2. С. 48–64. URL: <https://niss-panorama.com/index.php/journal/article/view/113> (дата звернення: 05.03.2026).
18. Перепелиця Г.М. *Генезис конфліктів на посткомуністичному просторі Європи*. Київ: Стилос – ПЦ «Фоліант», 2003. 256 с.
19. Петрова І. Проблема ефективності дипломатичних заходів держав-гарантів врегулювання Придністровського конфлікту. *Історико-політичні проблеми сучасного світу: Збірник наукових статей*. Том 12–13. Чернівці: Рута, 2006. С. 258–263.
20. Пирожков С. І. Придністровський конфлікт та війна на Донбасі. *Україна дипломатична : наук. щорічник*. Київ, 2015. Вип. 16. С. 661–671.
21. Плаксенко М.Л. Роль та інтереси Росії в урегулюванні Придністровського конфлікту. *Стратегічні пріоритети*. 2008. № 3(8). С. 233–239.
22. *Придністровська проблема: погляд з України / Н. Беліцер та ін. ; за заг. ред. С. Герасимчука ; Група стратег. та безпек. студій*. Київ: Істина, 2009. 272 с.
23. *Придністров'я попросило Росію про визнання*. 16.04.2014. URL: https://lb.ua/world/2014/04/16/263399_pridnestrove_poprosilo_rossiyu.html (дата звернення: 22.03.2026).
24. *Путін розповів про завдання Росії і найбільшу геополітичну катастрофу ХХ століття*. 26.04.2005. URL: <http://ua.korrespondent.net/world/256784-putin-rozpoviv-pro-zavdannya-rosiyi-i-najbilshu-geopolitichnu-katastrofu-hh-stolittya> (дата звернення: 22.03.2026).
25. *У Придністров'ї мають намір ввести російське законодавство*. 05.12.2013. URL: <https://ua.korrespondent.net/amp/3274638-u-prydnistrovi-mauit-namir-vvesty-rosiiske-zakonodavstvo> (дата звернення: 22.03.2026).
26. Филипенко А. *Антиприклад Молдови: що дав Кишиневу «м'який підхід» у діалозі з Придністров'ям*. 09.12.2020. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2020/12/9/7117202/> (дата звернення: 02.03.2026).

References:

1. Babyukh, Yu. (2009). The Creation of the Autonomous Moldavian SSR: Causes and Consequences. *Ukrainian Historical Journal*, No. 6, 80–87. [in Ukrainian].
2. Babyukh, Yu. (2010). The Creation of the Moldavian ASSR: Geopolitical and Ethnic Aspects, *Regional History of Ukraine. Collection of Scientific Articles*, Kyiv: Institute of History of Ukraine, NAS of Ukraine, Issue 4, 123–134. [in Ukrainian].

3. Bogdanovich, V.Yu., Manachinsky, A.Ya., Egorov, V.A., Mukha, V.A., & Bortnyk, A.A. (2008). *Conflicts and Wars after the Disintegration of the USSR*, Kyiv: Publishing House "Kyy", 420 p.
4. Boyechko, V.D. (1994). The Creation of the Moldavian Autonomous Socialist Soviet Republic and the "Bessarabian Question", *Problems of Ukrainian History: facts, judgments, searches. Interdepartmental collection of scientific papers*, Kyiv: Institute of Ukrainian History of the NAS of Ukraine, Issue 3, 25–32. [in Ukrainian].
5. Vitman, K. (2008) Transnistria: prospects for resolving the conflict, *Political Management*, No. 4, 101–106. Retrieved from: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/vitman_prydnistrov_ia.pdf (access date: 02.04.2026). [in Ukrainian].
6. Garnett, Sh.V., & Levenson, R. (2003). Will peace come to Transnistria. *Politics and Time*, No. 5, 51–63. [in Ukrainian].
7. Getmanchuk, A. (2013). *Ukraine's position on the Transnistrian conflict (Analytical note)*. 24.01.2013. Retrieved from: <http://glavcom.ua/articles/9409.html> (access date: 03.02.2026). [in Ukrainian].
8. Doroshko, M., & Alekseychenko, O. (2025). *Wars and "frozen" conflicts in the politics of the Russian Federation in the post-Soviet space: monograph*. Kyiv: Nika-Center, 192 p. [in Ukrainian].
9. Yenin, Ye. (2008). Transnistrian settlement against the background of Ukraine's interests. *Foreign Affairs*, No. 12, 35–38. [in Ukrainian].
10. Ermolenko, D. (2009). Transnistrian conflict in international relations: origins, current state and prospects for resolution. *Viche*, No. 6, 10–12. [in Ukrainian].
11. *The EU has imposed sanctions against pro-Russian politicians and organizations in Moldova*. 15.07.2025. Retrieved from: <https://www.pravda.com.ua/news/2025/07/15/7521873/> [in Ukrainian].
12. *The European Union has imposed news sanctions against the Russian Federation*. 15.07.2025. Retrieved from: <https://www.dw.com/uk/evrosouz-zaprova-div-novi-sankcii-proti-ru/a-73285702?maca=ukr-rss-ukrnet-ukr-all-3816-xml> [in Ukrainian].
13. Kava, O.S. (2004). The causes of the Transnistrian conflict in the late 80s of the XX century. *Magisterium*, Issue 17, Historical Studies. Kyiv: NaUKMA, 74–80. [in Ukrainian].
14. Kotsur, V.V. (2013). *Ethnopolitical conflict in Transnistria in the context of Ukrainian-Moldovan interstate relations*. Kyiv: I.F. Kuras Institute of International Relations of the National Academy of Sciences of Ukraine, 272 p. [in Ukrainian].
15. Kruglashov, A., & Petrova, I. (2006). Will European medicines help the chronic crisis of Transnistria? *Politics and Time*, No. 4, 44–57. [in Ukrainian].
16. Kuchyk, O., & Tsebenko, O. (2011). Ukraine's participation in the settlement of ethnopolitical conflicts in the post-Soviet space. *Bulletin of Lviv University. Series: International Relations*, Issue 28, 3–12. [in Ukrainian].
17. Lossovsky, I.E. (2021). Transnistrian settlement: Ukraine's contribution and the experience of de-occupation of Donbas. *Strategic Panorama*, No. 1–2, 48–64. Retrieved from: <https://niss-panorama.com/index.php/journal/article/view/113>. [in Ukrainian].
18. Perepelytsia, G. M. (2003). *Genesis of conflicts in the post-communist space of Europe*. Kyiv: Stylos – PC "Foliant", 256 p. [in Ukrainian].
19. Petrova, I. (2006). The problem of the effectiveness of diplomatic measures of the guarantor states in the settlement of the Transnistrian conflict. *Historical and political problems of the modern world: Collection of scientific articles*, Vol. 12–13, Chernivtsi: Ruta, 258–263. [in Ukrainian].
20. Pirozhkov, S. I. (2015). The Transnistrian conflict and the war in Donbas. *Diplomatic Ukraine: scientific yearbook*. Kyiv, Issue 16, 661–671. [in Ukrainian].
21. Plaksenko, M. L. (2008). The role and interests of Russia in the settlement of the Transnistrian conflict. *Strategic priorities*, No. 3(8), 233–239. [in Ukrainian].
22. *The Transnistrian problem: a view from Ukraine* / N. Belitser et al. ; ed. by S. Gerasymchuk ; Group of strategic and security studies. (2009). Kyiv: Istina, 272 p. [in Ukrainian].
23. *Transnistria asked Russia for recognition*. 16.04.2014. Retrieved from: https://lb.ua/world/2014/04/16/263399_pridnestrovo_poprosilo_rossiyu.html [in Ukrainian].
24. *Putin spoke about Russia's tasks and the greatest geopolitical catastrophe of the 20th century*. 26.04.2005. Retrieved from: <http://ua.korrespondent.net/world/256784-putin-rozpoviv-pro-zavdannya-rosiyi-i-najbilshu-geopolitichnu-katastrofu-hh-stolittya> [in Ukrainian].

25. *In Transnistria, they intend to introduce Russian legislation*. 05.12.2013. Retrieved from: <https://ua.korrespondent.net/amp/3274638-u-prydnistrovi-mauit-namir-vvesty-rosiiske-zakonodavstvo>. [in Ukrainian].

26. Filipenko, A. *Anti-example of Moldova: what gave Chisinau a “soft approach” in the dialogue with Transnistria*. 09.12.2020. Retrieved from: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2020/12/9/7117202/> [in Ukrainian].

Oleksandr Alekseychenko. Russia’s policy on the transnistrio conflict in Moldova: conclusions for post-Soviet countries

The article examines the policy of the Russian Federation in the Republic of Moldova, especially its role in provoking and inciting the conflict between the authorities of the self-proclaimed “Transnistrian Moldavian Republic” and the official Chisinau. The article emphasizes the use by Moscow and its Transnistrian puppets of the functioning of an autonomous entity in eastern Moldova within Soviet Ukraine with its center in Tiraspol in 1924–1940 as a historical precedent. It is proven that the conflict in Transnistria has an ethnopolitical, economic and geopolitical basis artificially formed by Russian imperial entities. To destabilize the situation in Moldova and subsequently keep it under control, Moscow uses the ethnic factor and the Russian military presence in the region, as well as all the tools of hybrid influence at its disposal. The use of the strategy of “freezing” the conflict on the Left Bank of the Dniester allowed Russia to achieve recognition of its status as a peacekeeping country, as well as the exclusion of Romania from the number of international participants in the settlement of the confrontation between Chisinau and Tiraspol. By participating in the settlement of the Transnistrian conflict, Russia seeks to achieve recognition of the post-Soviet space as a “sphere of special responsibility” of Moscow from leading international actors, primarily the United States. Having failed to achieve support for any of its plans for the “settlement” of the Transnistrian conflict, Russia has turned the negotiation process in the “5+2” format into a fiction. The author is convinced that the settlement of the Transnistrian problem is currently directly dependent on the results of the Russian-Ukrainian war.

Key words: politics, Russia, Moldova, Transnistrianregion, “frozen” conflict, settlement, internationalmediators.

Відомості про автора:

Алексейченко Александр – кандидат політичних наук, докторант,
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Дата першого надходження статті до видання: 15.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.05.2026